РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 6-го жовтня 1917. Ч. 118 VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, October 6, 1917. No. 118.

РОСІЇ ГРОЗИТЬ ДАЛЬШЕ КРІЗА.

При другім голосованю большевики здобули перевагу. — Загальне положенє невияснене.

ЛИТОВЦІ І ЛОТИШІ ДОМАГАЮТЬ СЯ СПІЛЬНОЇ НЕЗАВИСИМОЇ ДЕРЖАВИ.

Австро-Угорщина готова кождої хвилї розпочати мирові переговори.

Литовці і Лотиші домагають ся независимої держави.

СТОКГОЛЬМ, 3. жовтня. — Вчера прибув тут др. Іван Шлюпас. На чолї делеґації удав ся він до американського посла Нелсона Моріса, якому вручено меморіял з просьбою, щоби заслав його на руки президента Вілсона. В меморіялї містить ся просьба Литовців і Лотишів до президента Вілсона, щоби піднер їх національні змаганя.

Литовці і Лотиші домагають ся цїлковитої независимости, права утворити своє власне правительство і права вислати на мирову конференцію своїх представників. Також домагають ся вони звернення їм великого кусника земель, яких позбавлено Литовців і Лотишів в 1795 р. Будуча литовсько-лотишська держава мала би числити 12 міліонів Литовців, Лотишів і инших народностий.

* * *

Литовці і Лотиші замешкують передівсім землї, які входять в склад ґуберній: **Ковно, Ґродно, Вильна і Курляндія.** Крім того є значна скількість Литовців і Лотишів в німецькій провінції, у Східних Прусах. Майже всі литовські і лотиські землї находять ся під теперішну пору в руках німецьких війск. Німецьке правительство завело на литовських землях окрему адміністрацію, помимо сильного протесту зі сторони Поляків, які домагали ся, щоби Литва належала під заряд тимчасового польського правительства. Управа литовських земель спочиває тепер в руках окремої литовської ради при співучасти німецьких комісарів.

Щодо становища Німеччини супроти Литви були ріжні суперечні вісти. Була вістка, що Німеччина має намір влучити Литву до себе. Відтак була знова поголоска, що німецьке правительство має намір проголосити повну автономію Литви, а вкінци була також вістка, що Литва має війти в склад польського королївства. Наразї однак в тій справі нічого певного не порішено. Взагалї литовським землям грозить на случай виграної центральних держав тасама небезпека, яка грозить землям українським, а іменно східній Галичинї і Холмщинї.

Др. Іван Шлюпас був звісний яко діяч на національнім поли між Литовцями в Злучених Державах. Він був предсїдателем головної політичної литовської орґанїзації в Злучених Державах „Фонд литовської автономії". Підчас війни др. Шлюпас виїхав зі Злучених Держав до Европи, щоби посьвятити ся праці висвободженя литовського народу.

Американські Українцї мали нагоду пізнати д-ра Шлюпаса принагідно Українського Сойму в Ню Йорку, на котрім він виголосив промову в оборонї поневолених народів.

В РОСІЇ.

Становище Українців викликало затрівоженє.

ПЕТРОГРАД, 2. жовтня. — **Одна з найважнїйших справ, на яку мусить звернути ся увагу, є подвійне жаданє Українців на конґресї: автономія України і покінченє сьвітової війни.**

Покищо було річию неможливою переконати Величка, провідника українських делеґатів, що мир без побитя Німеччини означає лише коротний відпочинок у війнї.

Становище Українців на демократичнім конґресї викликало занепокоєнє.

ПІДЧАС ПЕРШОГО ГОЛОСОВАНЯ КЕРЕНСЬКИЙ ЗДОБУВ ПЕРЕВАГУ.

Конґрес ухвалив 766 голосами проти 688 резолюцію в справі утвореня коалїційного кабінету.

ПЕТРОГРАД, 2. жовтня. — **Нинї ухвалено на конґресї резолюцію в справі утвореня нового коалїційного кабінету. Резолюцію принято 766 голосами проти 688.**

Відтак принято дві резолюції додаткові, які звучать:

1. В коалїційнім кабінетї не сьміють засідати представники таких ґруп, на котрих тяжить підозрінє щодо їх співучасти у ворохобні ґен. Корнілова.

2. В коалїційнім кабінетї не сьміє мати своїх представників цїла конституційно-демократична партія (кадети).

ПІДЧАС ДРУГОГО ГОЛОСОВАНЯ ЗДОБУЛИ ПЕРЕВАГУ БОЛЬШЕВИКИ.

Резолюцію проти твореня коалїційного кабінету ухвалено 813 голосами проти 180.

ПЕТРОГРАД, 3. жовтня. — **Всеросійський демократичний конґрес ухвалив нинї 813 голосами проти 180 резолюцію проти твореня коалїційного кабінету.**

Такий вислїд голосованя є тяжким ударом для Керенського і провізоричного правительства.

На вчерашнім засіданю принято резолюцію в справі утвореня колаїційного кабінету 766 голосами проти 688. Однак нинї ся справа прийшла на жаданє більшости знова на дневний порядок. Резолюція проти твореня коалїційного кабінету перейшла подавляючою більшостию голосів.

Покищо причина сеї наглої зміни в голосованю є невияснена. Можливе є, що большевики і противники Керенського скористали з хвилї, коли делеґати, стоячі по сторонї провізоричного правительства, були неприсутні. Тут впадає іменно в очи, що підчас вчерашнього голосованя віддано разом 1454 голосів, коли підчас другого голосованя голосувало лише 993; то значить, **що 461 делеґатів було неприсутних підчас голосованя.**

Друге голосоване не є важне.

Відкинене пляну твореня коалїційного кабінету на підставі другого голосованя не має важности. Прихильники Керенського заявили, що відкинене сього пляну викликало би в Росії великий заколот.

Ухвала демократичного конґресу усуває покищо небезпеку якоїсь боротьби між революційними партіями і уможливляє утворенє кабінету, в котрім були би заступлені як соціялісти так і прочі партії. Лише большевики не одержать свого заступництва в кабінетї.

Безперечно треба надіяти ся, що большевики будуть дальше вести аґітацію против коалїційного кабінету і що вони, хочби їх тепер вдало ся змусити до мовчаня, при найблизшій нагоді піднесуть голову.

Деякі політичні проводирі, між ними також соціялісти, є тої гадки що правительство буде остаточно приневолене ймити ся острійших средств для здавленя большевиків і їх орґанїзацій.

Головний виділ конґресу робить заходи, щоби довести до згоди.

ПЕТРОГРАД, 4. жовтня. — **Головний виділ демократичного конґресу робить стараня, щоби утворити підставу до спільної праці всїх партій і уложити можливу для конґресу програму.**

Відкликанє попередної ухвали щодо утвореня коалїційного кабінету належить приписати по части фактови, що богато делеґатів, які при першім голосованю заявили ся за коалїцією, бачили нерозумний поступок у відкиненю кадетів і тому у другім голосованю участи зовсім не брали.

Селянські делеґати за коалїційним кабінетом, робітничі і салдатські проти.

ПЕТРОГРАД, 4. жовтня. — При першім голосованю делеґати селян, місцевих рад і кооперативних орґанїзацій голосували за утворенєм коалїційного кабінету.

Делеґати робітників, салдатів і робітничих юній голосували проти.

Соціялістичні міністри заявили ся за коалїційним кабінетом і тимчасовим парляментом.

ПЕТРОГРАД, 3. жовтня. — Нинї на другім засіданю демократичного конґресу промовляв бувший міністер Церетелі. Його промову нагороджено рясними оплесками. Як Церетелі так й инші бувші соціялістичні міністри заявили ся у своїх бесідах **за утворенєм коалїційного кабінету і покликанєм до житя тимчасового парляменту;** який помагав би правительству аж до часу, коли будуть скликані установчі збори, які настановлять вже постійне правительство і парлямент.

Керенський не дав ся збентежити побідою большевиків підчас другого голосованя.

ПЕТРОГРАД, 4. жовтня. — „Русская Воля" доносить, що **правительство зґодить ся лише на утворенє коалїційного кабінету. Керенський, як доносять, веде дальше переговори з полїтиками і представниками буржуазії.**

„Вечерное Время" подає, що лїста членів нового кабінету зістала вже уложена та що президент Керенський повідомив про се делеґатів робітників і салдатів. Сї мали відповісти, що не зґодять ся на утворенє жадного такого кабінету, який не буде признаний конґресом.

Заворушеня в околиці Одеси.

ПЕТРОГРАД, 3. жовтня. — **В околиці Одеси прийшло до заворушень, які викликали українські аґітатори. Війска позістали вірні.**

Робітники на зелїзницях ґрозять страйком.

ПЕТРОГРАД, 3. жовтня. — Зелїзничі робітники на головних зелїзничих лїніях заявили нинї, що з огляду на те, що їх домагань в справі підвисшеня платнї не сповнено, вони зі завтрішним днем покидають працю.

Страйк в Харкові.

ХАРКІВ, 3. жовтня. — Робітники у фабриках електрики арештували настоятелїв згаданих фабрик. На вічу ухвалено, щоби їх так довго держати у вязниці, доки домаганя робітників не будуть заспокоєні.

Ґенерал-ґубернатор приказав розоружити мешканців Гельзінґфорсу.

ПЕТРОГРАД, 3. жовтня. — Після останних подій надіють ся, що у Фінляндії може прийти до поважних заворушень.

Ґенерал-ґубернатор Некрасов видав приказ розоружити цивільне населене Гельзінґфорсу (столиця Фінляндії).

Аліянти домагають ся заведеня кари смерти.

ВАШІНҐТОН, 3. жовтня. — Як доносять, правительства аліянтів роблять стараня, щоби російське правительство намовити до привереня кари смерти не лише в армії, але також для тих цивільних, котрі допускають ся тяжкого злочину.

Аліянти мають переконане, що в инший спосіб є неможливо привернути в Росії лад.

Помимо революції Росія виставила 15 нових дивізій війска.

ПЕТРОГРАД, 4. жовтня. — З півурядових жерел доносять, що помимо ріжних трудностий з приводу революції **російські війска на боевім фронті зістали скріплені 15 новими дивізіями і 640 гарматами.**

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

Англійські війска розпочали новий наступ у Фляндрії. — 3.000 полонених.

ЛОНДОН, 4. жовтня. — **Англійські війска перевели наступ у Фляндрії, який щодо сили переходить всї попередні. Всї протинапади німецьких війск були безуспішні.**

По цілотижневім бомбардованю нинї о 6-тій годинї рано англійські війска розпочали напад на боевім фронтї 9 миль широкім, переломили лїнію неприятеля і посунули ся о одну до півтора милї наперед. Англійські війска взяли приступом місцевість Брудзенд і одно пасмо горбків. **До вечера начислено поверх 3.000 полонених Німців.**

Зі сторони німецької армії брали участь в битві три дивізії (45.000 людий). Втрати Німців є дуже тяжкі.

НА МОРИ:

Німецька лодка затопила англійський военний корабель „Дрейк" (15.000 тон).

ЛОНДОН, 4. жовтня. — **Англійський военний кружляк „Дрейк" впав жертвою торпеди німецької лодки.** Торпедоване корабля мало місце у вівторок недалеко побережа Ірляндії. Кружляк доплив до пристани і тут потонув.

Корабель „Дрейк" числив 14.780 тон і був зоружений 33 гарматами.

Підчас торпедованя корабля згинув один офіцир і 18 моряків.

В останнім тижни втратили аліянти 34 кораблїв.

ЛОНДОН, 3. жовтня. — **Адміраліція доносить, що в останнім тижни лише 13 англійських кораблїв впало жертвою підводних лодок і мін.** Є се найнизший рекорд від початку кампанії підводних лодок. Між затопленими кораблями було 11 поверх 1.600 тон і 2 кораблї понизше 1.600 тон.

ПАРИЖ, 3. жовтня. — Міністерство маринарки доносить про затоплене 5 французьких кораблїв поверх 1.600 тон, 5 понизше 1.600 тон і 6 кораблїв рибацьких; **разом 16 кораблїв в протягу одного тижня.**

РИМ, 3. жовтня. — В протягу тижня (з днем 30. вересня) впало жертвою підводних лодок і мін **5 вітрильних кораблїв.**

Заява австрійського міністра заграничних справ, ґр. Черніна.

Австро-Угорщина є готова кождої хвилї до мирових переговорів.

АМСТЕРДАМ, 4. жовтня. — Телеграми з Будапешту доносять, що австро-угорський міністер для заграничних справ, ґраф Чернін, виголосив принагідно гостини в Будапештї промову, в якій заявив, що **австро-угорське правительство є кождої хвилї готове розпочати мирові переговори.**

„Міліони людий, — говорив ґр. Чернін — **які нинї вже четвертий рік борють ся, хочуть знати, длячого не приходить мир, якого собі бажає цілий сьвіт. Обіймаючи свій уряд, заявив я отверто, що наша держава нікого не хоче нищити, але що й ми самі не дамо ся знищити та що ми є готові розпочати мирові переговори.**

„Подане военних цілий є необхідне. Коли мира без здобутків сейчас не прийметь ся, тоді Австро-Угорщина мусить змінити свою програму і шукати за покритем военних коштів. Торговельна війна мусить бути виключена.

„Ся війна учить нас, що ми мусимо числити ся зі значно більшими зоруженями. Коли не прийде до обмеженя зоружень, тоді держави мусять свої зоруженя в десятеро побільшити, а се є річию неможливою. **Цілковите розоружене є одиноким вислїдом зі сеї трудности.** Великанські фльоти не мають також жадної цїли, коли свобода на мори буде забезпечена. Війска на суші можна зменьшити до тої скількости, яка є конечна для удержаня ладу в нутрі держави. Кожда держава мусить для забезпеченя сьвітового мира чогось зречи ся зі своєї независимости. Теперішне поколїнє не дожиє вже сього великого мирового руху, але він, хоч поволи, здійснить ся.

„Всякі спори мусить ся на будуче рішати через мирові суди. Се одно може довести до розоруженя, яке всї мусять перевести рівномірно. **Але, заки ми заключимо мир, мусимо мати запоруку свободи економічної.**

„Війни не дасть ся порішити фразами. Найперше чули ми, що Німеччина мусить бути знищена, а Австро-Угорщина пошматована. Відтак дав ся чути тон вже більше умiркований; аліянти хотіли лише управильнювати наші внутрішні відносини. Тепер вони находять ся вже в третій добі: вони вже не жадають ані нашого житя ані нашого права рішати про свою власну долю, але хочуть лише справити границї. Небаром надійде нова инша доба.

„Але вже тепер більшість воюючих держав домагаеть ся мира на підставі переговорів, як се ми перші зробили предложене ще перед 6 місяцями. Свою силу ми не опираемо на великих словах, але на чинах наших славних війск, на силї наших союзників, на витривалости наших народів і на зрозуміню наших военних цілий. Ми не домагаемо ся якихось замків на ледї; ми не дамо ся ані зломити ані знищити. Сьвідомі своеї сили і сього, що ми осягнути мусимо, поступаемо дальше своею дорогою".

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

З біжучої хвилі.

Писало недавно нюйорське „Русское Слово" у відповідь одному Українцеви, що воно не виступає ворожо против України, її народу і його національних змагань.

Так було треба писати, щоби тою писаниною замилити очи своїм читачам-Українцям, що — мовляв — ось то ви, Українці, кажете, що ми („Русское Слово") з вашими ворогами, а ми в дійсности ними не є...

Але написало ся раз і на тім скінчило ся... „Русское Слово" дальше вибирає і містить найогиднійші пашквілї з „Нового Времени" і „Рѣчи", які неприхильно відносять ся до сьвятих ідеалів кождого Українця. Містить також статі і дописи наскрізь ворожих українству людий, які огидно доючуть імена сучасних провідників українства.

Таке поступованє московської кольонії в Америці супроти визвольних змагань українського народу в Европі певно не принесе користи ані московській кольонії в Америці, ані московському народови в Европі. Противно, таке вороже становище московської преси в Америці може додатково причинити ся до заострення вже й так сильно напружених відносин між обома інтересованими народами, українським і московським.

А чейже згода між обома народами лежить в інтересі Москалів...

З нагоди утворення в Австрії нового „національного" кабінету міністрів доносить кореспондент до італійської часописи „Трібуна" в Римі отсе:

Найважнійша річ, про яку можна сказати з нагоди утворення нового кабінету в Австрії, є хиба те, що в тім нема нічого нового.

Президент кабінету, др. Зайдлер, думає, що доконав великого діла, покликуючи до кабінету представників усіх народностий держави. **Крім Німців, Поляків і Чехів перший раз в історії Австрії є заступлені в кабінеті України і Словінції.** Народности мали бути заступлені в кабінеті, але вони не є заступлені. „Представника народу не можна іменувати, — говорить віденська часопись „Цайт" — але він мусить бути вибраний дійсно самими народом".

Всі нові міністри, мусить ся признати, є поважні особистости, професори університетів і відповідні урядники. Вони можуть предложити парляментови знамениті закони, однак парлямент може їх не приймити, бо закони може не будуть такі, як сього Австрія потребує. Австрійське правительство має на гадці одно, а горожани знова що иншого. Одинокий чинник, який під теперішну пору в Австрії має перевагу, се бюрократія.

В однім з попередних чисел нашої часописи подали ми вістку, що в склад теперішного кабінету міністрів в Австрії війшов також представник Українців, др. Антін Горбачевський, професор університету в Празї. Повисше наведена телєграма потверджує правдивість попередної вістки, причім подає також влучну характеристику бюрократичної системи в Австрії.

Ще недавно тому ходили чутки, що ще перед зимою розпічнуть ся переговори в справі мира. Але тимчасом показує ся, що обі воюючі сторони не то що не думають кінчити війни, але противно, готовлять ся до неї всіми силами.

Тепер обі сторони роблять заходи, щоби до війни змусити і ті держави, які доси були ще невтральні. Заборонене аліянтами вивозу живности і угля до Голяндії, Данії, Швеції і Норвеґії може легко кинути сї держави в обійми бога війни.

В Росії криза ще не проминула.

Хоч теперішне положенє в Росії не є вияснене, то всеж таки, беручи за підставу останні, хоч скупі вісти, можна з досить великою певностию надіяти ся двох можливостий: **або рішучої побіди Керенського над большевиками, або нової домашної війни.**

Зразу здавало ся, що Керенський, помимо великої агітації зі сторони большевиків, здобуде на демократичнім конґресі перевагу, і то тим більше, коли при першім голосованю резолюцію в справі утворення коаліційного кабінету (зложеного з представників всіх партий) принято 766 голосами проти 688. Вправдї ухвалено тоді ще дві додаткові резолюції про недопущенє до кабінету представників партії кадетської і осіб, підозрілих о співучасть у ворохобні Корнілова, та всеж таки утворенє коаліційного кабінету могло бути легко довершене. Керенському не розходить ся тут спеціяльно о те, щоби в новім кабінеті була заступлена кадетська партія, яко представителька буржуазії, але він загально домагав ся, щоби до кабінету війшли представники фабрикантів і банків. І в тій цїли Керенський вже від довшого часу веде переговори зі зовсїм безпартійними представниками московських фабрикантів і банків.

Коли Керенський домагає ся, щоби в будучім кабінеті засідали представники буржуазії, то, будучи сам соціялістом, робить се лише з конечности. Не лише Керенський, але й всї прочі визначні провідники умірковани соціялістів, як Церетелї, Скобелев, Авксентєв і другі, годять ся вповні з пляном Керенського. Загальне переконанє в Росії є отсе: **Коли Росія має вести дальше війну, то вона для її успішного ведення мусить злучити всі свої сили до спільної праці, без огляду на партії і без огляду на кляси.**

Большевики заступають погляд зовсїм противний. **Большевики є за скорим покінченєм війни, а натомісць за боротьбою клясовою, за цілковитим знищенєм маючих кляс і за усуненєм їх зовсїм від керми в державі.**

По стороні Керенського, як се мало виказати перше голосованє, станули делєґати селян, місцевих рад і кооперативних орґанїзацій; по стороні большевиків представники робітників і жовнірів.

Однак вже слідуюче голосованє виявило, що велика часть делєґатів перейшла на сторону большевиків. 813 голосами проти 180 уневажнено приняту вже резолюцію. Які були властиві причини сього наглого звороту, телєграми не подають. В кождім случаю ся нагла і разача зміна в некористь Керенського є тяжким ударом для провізоричного правительства. Положенє правительства було би незвичайно трудне, коли би большевики здобули дійсного стану перевагу на конґресі.

Для правительства остав би тоді лиш один вихід, а именно зовсім злєкковажити собі ухвали демократичного конґресу, вважаючи його тілом, яке не має права накидати правительству своєї власть. Останні вісти, які наспіли з Петроґраду, доносять, що Керенський є на те приготовлений. Правительство мотивує такий поступок тим, що в конґресі бере вправді участь 1.500 делєґатів, які представляють велику часть населення Росії, але сей конґрес не є представником цілої Росії, і яко такий не має права рішати про справи і долю цілої держави.

Таке ставленє справи може бути однак дуже небезпечне і погубне для Росії. Величина небезпеки залежить в першій мірі від того, чи і яку силу мають делєґати, зібрані на демократичнім конґресі; які і як сильні орґанїзації стоять за ними. Відмовленє правительством конґресови права рішати про справи держави може викликати велике невдоволенє проти правительства серед орґанізацій, які своїх делєґатів на конґрес вислали, а тоді може зайти таке, що большевики зискають не лише велику перевагу, але й дійсну силу.

Правительство, як доносять, мало стати на становищи, що з большевиками не думає входити в жадні переговори. Однак є заходи, щоби обі сторони погодити. З одної сторони жадають, аби радикальні делєгати згодили ся на утворенє коаліційного кабінету, а з другої сторони є заходи, щоби правительство згодило ся на перетворенє конґресу в тимчасовий парлямент.

Чи обі сторони згодять ся на сей посередний плян, чи станутъ проти себе до отвертої боротьби, се покаже найблизша будучність.

З українських земель під австрійським забором.

Бережани.

Бережанський парох, о. Теодор Кордуба, пише у львівськім „Українськім Слові":

Коли російські війська почали сильно напирати на Бережани, то я пересидів 10 днів і ночий наче в арешті.

Російська артилєрія острілювала Бережани більше ніж пів року, придержуючи ся цікавої системи: за кождим разом вибирала якусь дїльницю міста і острілювала її деколи навіть кілька годин. Се повторювало ся періодично і по якімсь часї мешканці так привикали і познакомлювали ся із російськими способами, що по першім гарматнім вистрілі знали, головно малї хлопці, котра часть буде того дня острілювана. Тоді мешканцї переносили ся в найблизше безпечне місце, а в инших дільницях міста житє йшло звичайним шляхом. По таким „антракті" був спокій кілька днів, а часом навіть кілька тижнів. Військової шкоди майже не було; ворожі стріли міряли деколи в будинки, тому наслїдком вибуху потовкли ся і повипадали шиби. З публичних будинків найбільше є знищена вірменська церква, старинний замок, замкова каплиця і гробовець Сенявських. Найменьше шкоди видно на монастирі оо. Василіян, хоч він лежить на узгірю і найбільше виставлений на ворожі стріли.

Але від початку ворожої офензиви, від 28. червня б.р., Бережани перемінили ся в пекло. В день і в ночи гриміли гармати, стріли падали по цілім місті. На щастє в місті не вибух огонь.

Неможливий до видержаня гук і дїйсне трясенє землї настало тоді, коли на російській огонь, звернений на Конюхи, Бережани і Баранівку зі сторони Шибалина, почала відповідати австрійська тяжка артилєрія.

Се давало мешканцям Бережан повну надію, що ворогови не вдасть ся заняти місто. Мимо того часть населення — переважно Жиди — виїхали або навіть пішки забрали ся з міста; остало ся около 7.000 мешканців.

На протяг 10 днів завмерло всяке житє в Бережанах; мешканці сиділи в пивницях і глибоких норах. Сьмільчаки, які виходили зі своїх криївок, вертали часто поранені, а декотрі навіть упали від куль. Серед граду куль мусїли сьвященики ходити по місті і доглядати ранених і умираючих.

Не треба вірити неправдивим вістям, наче би ціле місто було зруйноване. В місті є богато домів цілком ненарушених, а майже цілком знищене є передмістє Адамівка, положене на східній і північно-східній стороні міста. Богато „доправили" ворожі стріли замкови Сенявських; меньші знова ушкодженя є на латинській церкві, ратуши і на замку ґр. Потоцкого в Раю. Всї господарські будинки коло того замку є знищені цїлком, а управителя дібр ґр. Потоцкого арештовано.

Всяка публична робота по селах під фронтом є неможлива. Населенє є цїлком занятє заходами о буденний хлїб працею при направі публичних доріг. В хвилях великої небезпеки населенє оказує подиву гідне геройство; побоює ся лиш одного: евакуації (опорожненя); а головно родини, які мають малі діти. Селянин волить умирати під власним порогом ніж іти на негостинну чужину і кістками своїх дітий помножувати гроби на чужій землі.

Зборів.

Місто представляє образ цілковитого знищення. Остали ся лише селянські хати на передмістях. Школа ім. барона Гірша, різниця і 6 домів мають ще дахи, але так знищені, що годі буде їх направити. „Сокіл", аптика, староство, суд, обі плебанії і всі доми здовж тернопільської гостинця сторчать нині лише розваленими мурами.

Озірна.

Тут російські війська оставили при залізничій стації великий склад амуниції, засоби живности, сіль, сушені риби, кількадесять бочок оливи до їдження, великі склади дерева і будівляного матеріялу. При відвороті знищено лише кілька домів при тернопільській дорозі, а також почту і кілька господарств при кізлівській дорозі.

Львів.

Кореспондент берлїнського „Таґебляту" описує свої вражіня підчас побуту у Львові і доносить між иншим про ціну ріжних товарів у місті.

Кусник тоалєтового мила коштує 3, 4, 5 або 6 корон, а навіть більше. Кусник мила „Шіхта" (якого уживають до праня) коштує 1 корону 40 сотиків.

Одна шинка коштує 100 корон. Кільо масла коштує 16 і 19 корон.

Житє в місті йде звичайним воєнним трибом. З дня на день погоня за кусником хлїба.

Галич.

Місто представляє сумний образ. Знищено дуже богато домів.

Княгинин.

Княгинин (село), передмістє Станиславова, спалений аж до Галицької улиці.

Станиславів.

Ціле місто покрите жалобою. Люди пригноблені, посоловілі, роблять вражінє лунатиків. Весь час крили ся в домах і пивницях. Мимо того від гарматних куль протягом року згинуло 306 осіб. З гарного міста остали ся хиба гарні спомини. Пасажу Гартенберґів вже нема; більша часть приватних домів спалена; спалена головно жидівська дїльниця. Маґістратський будинок надпалений, а також сусідні каменицї.

Велике торжество в Збаращині.

Село Лисичинці, збаразький повіт, Галичина. — Галичани відновляють зруйновані царським урядом памятники.

В неділю, 11. червня, в селі Лисичинцях, збаразького повіту, відбуло ся надзвичайно урочисте сьвято: відкритє відновленого памятника Тараса Шевченка. А стало ся воно по такій причині. В осени 1914 р., як тільки від російського уряду в Галичину прибули урядовці, до Збаража приїхав начальником повіту п. Конашевич. Сей добродій дізнав ся, що в повіті знаходить ся радикальне село Лисичинці. Він їде туди до польського маґната, кличе до себе війта, без всякої підстави лає його, потім ще і бє ні в чім неповинного представника громади, а нарешті наказує знести памятник Тарасови Шевченкови, заявивши, що як війт не виповнить його приказу, то він спалить усе село. І зараз тут же приказав стражникам, котрих було з ним 12, щоб вони запалили село, коли через годину не буде знятий памятник Шевченка.

Після такого приказу памятник зняли, але на тім не скінчило ся. Знайшли ся люди, котрі понівечили образ поета і навіть очи повидовбували.

Тепер, після перевороту в Росії, як в Галичину приїхали комісарі Українці, котрі прихильно і щиро ідуть на зустріч українським бажаням в їх культурній роботі, мешканці Лисичинець задумали відновити памятник. Зібрати ся на відкритє умовились о другій годині пополудни. На сю годину з сусідних сіл зачали прибувати пішки дівочі „Товариства Січи". Дівчата одягнені в українську одіж; у кождої через плечі червона стяжка з написю, до якої „Січи" належить. Підходили рядами, як школярки, дуже урочисто і ставали на визначені їм місця. За дівочими Січами почали надїздити з сіл на конях Січовики, як справжня козача кавалєрія, в убраню українських козаків з хоругвами і булавами. В кождого таксамо напись на червоній стяжці, до якої Січи належить; коні прикрашені квітками. Поставали далї від памятника, зробивши замкнене кільце навкруги народу. Таких верхівців прибуло більше ніж чотири сотні. А всього народу було більше ніж пять тисяч. Прибув, виконуючий обовязки тернопільського комісаря К. В. Лоський, збаразький комісар Т. Сердюк, зі своїм помічником Т. Сидоровом. Зі Збаража приїхало богато інтелігенції на чолї з лікарем Білинським, хор співаків, а також салдати, що мешкають в повіті.

Сьвято розпочало ся промовою селянина Загоруйка, котрий розповів, як Конашевич „просьвіщав" мешканців Лисичинець, як знищено памятник, як жив Шевченко, як він страждав від царя Миколи І., і т. п. Закінчив бесїдник присягою, що всі мешканці Лисичинець підуть по тій дорозі, на яку завзивав їх батько Тарас. Потім відкрили памятник Шевченкови, а хор цивільних і салдатів відспівав „Заповіт". Потім знова промовляло кілька промовців. Д-ка Хамалай декламувала „Розриту могилу", а селянин Н. „Гамалію". Сьвято закінчилось промовою лікаря Білинського, що кликав селян орґанізувати „Просьвіти" та „Січи" селянські і повітові. По кождій промові слідували хоральні співи, а при кінці, як хор відспівав „Ще не вмерла Україна", розпочав ся похід: перше кінних, а потім піших „Січий". День перейшов надзвичайно чудово.

Дуже приємне вражінє робить таке велике сьвято, на котрім Галичани, Лївобережні і Правобережні Українці зійшли ся не як чужинці, а як брати, щоби в купі відсьвяткувати сьвято українського Поета.

(„Нова Рада")

Змагання Індії до автономії.

Великий азійський край Індія, положений над Індійським океаном, вже понад 300 літ находить ся під англійським пануванем. 300-міліоновий нарід вже понад 300 літ жиє-нидіє під чужою владою. Вже не раз і не два Індійці домагали ся самоуправи, однак їх жадань англійське правительство не узгляднило.

Велика европейська війна поставила яснійше також і індійське питанє, і індійський нарід, нарівні зі всіми поневоленими народами, домагає ся для себе автономії.

С. Субраніем, провідник індійських автономістів, переслав своїм післанцем письмо до президента Злучених Держав, Вудрова Вілсона, в якім заявив, що Індія готова дати аліянтам 10,000.000 війска, коли лише індійський край і нарід одержить самоуправу. Се письмо доручено президентови з кінцем вересня б. р.

Текст дорученого президентови Вілсонови письма звучить:

„Благородний Пане!

„Я пересилаю се письмо до Вас яко почесний президент „Автономної Ліґи" в Індії, організації, яка високо держить ідеали, приняті індійським національним конґресом і всеіндійською музулманською лїґою. Се є дві одинокі організації в Індії, які кидї фактично держать високо політичні ідеали більше ніж 300-міліонового народу, бо їх зорганізував сам індійський нарід.

„Понад 5.000 делєґатів сих двох народних організацій зібрали ся минувшого грудня в Лукнові і одноголосно рішили просити його величество короля Англії видати проклямацію, надаючи і забезпечуючи Індії самоуправу і демократичні реформи, які увільнили би край від теперішної зависимости і зробили його рівним з иншими краями, які належать до англійської імперії.

„Ми дуже радо заявили би свою льояльність монархови, однак Велика Британія не зробила доси ще ніякої бажаної уступки; може через се, що на ній тяжить велика відвічальність, наложена великою війною.

„Але як довго триває ще війна, то справа автономії для Індії являєть ся конечною. За се Індії можуть виставити найменьше 5-міліонову армію протягом трох місяців, а других 5 міліонів жовнірів дати протягом других трох місяців.

„Індія може се зробити, бо її населене числить 315,000.000 душ — три рази більше ніж населене Злучених Держав, або як всі аліянти разом".

ОСТАННІ ВІСТИ.

Керенський покликав новий коаліційний кабінет.

ПЕТРОГРАД, 4. жовтня. — **Президент Керенський по довшій нараді з членами кабінету і кандидатами на нових міністрів утворив новий коаліційний кабінет.**

Неурядово проголошена листа подає імена отсих нових міністрів:

Керенський — президент кабінету;
Терещенко — мін. для загр. справ;
Нікітин — мін. для внутр. справ;
Маслов — мін. хліборобства;
Скобелев — мін. праці;
Прокопович — мін. достави;
Бернацький — мін. фінансів;
Карташев — мін. віроісповідань;
Кішкін — мін. публичної помочи;
Коновалов — мін. торг. і промислу;
Смирнов — головний контрольор;
Мелянтович — мін. судівництва;
Саляскін — мін. просьвіти;
ген. Верховський — мін. війни;
адм. Вердеревський — мін. марнарки;
Трстянов — през. всеселенського собора.

(Конституційно-демократична партія (кадети), проти котрої так рішучо виступав демократичний конґрес, має в новім кабінеті 3 представників: Кішкіна, Смирнова і Коновалова.)

Конґрес ухвалив 839 голосами проти 106 резолюцію в справі загального мира.

ПЕТРОГРАД, 4. жовтня. — **Демократичний конґрес приймив 839 голосами проти 106 резолюцію, в якій заявляє потребу сильного революційного правительства, яке має мати на цілі стреміти до осягнення загального мира.**

The Ukrainian Question in Russia.

The news that the Ukrainians have become very pressing in their demands for autonomy, seemed to many not only in England but also in Russia, like a bolt from the blue. This surprise is surely one of the most curious political phenomena of our time, for why should the surprise exist at all? Anyone who cared to interest himself in this question knew well long before the war that the Ukrainian movement was one of the strongest national movements in the world, far stronger than the Irish movement in the United Kingdom, the Bohemian in Austria or the Armenian in Turkey. Although it may not have been so noisy, insistent, or passionate as the others, it is no less intense or tragic, and its greatness may be gauged from the fact that it concerns, not a mere handful, but a population of at least thirty millions living together in a territory stretching from the confines of northern Caucasus to the Carpathian Mountains, and from the coast of the Black Sea and the Dniester and Kuban Rivers in the south to the sources of the tributaries of the Dnieper in the north.

There are many reasons for this ignorance of the Ukrainian movement. One of the principal is the fact that the Ukrainian is naturally the embodiment of patience and taciturnity. The Ukrainian peasant is certainly the least talkative man in the world. All Russian literature which deals with life in the south of Russia is full of descriptions of the patience and what it calls "the laziness" of the Little Russians.

But when at last the Ukrainians lost patience and began seriously to concern themselves with the preservation of their national existence, their activities could only be energetically developed outside Russia among that part of the nation which lived under the sceptre of the Hapsburgs—that is, in Bukovina and Galicia. In Russia not only were all their political aspirations sternly suppressed, but even their language and other national features were forbidden and were condemned to be blotted out. The Russian Government took up the position that a Ukrainian language or nationality simply did not exist. In a circular concerning the Ukrainian question, which was issued in 1863, Count Valuev, then Minister of the Interior, categorically declared: "There is not, there never was, and never will be such a thing as a Ukrainian nationality and a Ukrainian language.

No book, newspaper, or pamphlet written in the Ukrainian language could, up till the year 1905, be printed in Russia or imported from abroad. When, in 1877, a professor in Kiev applied to the censorship for permission to publish a grammar of the Ukrainian language, he received a written answer that "No grammar can be allowed to be printed of a language which must cease to exist."

The Russian Government met with practically no resistance in its efforts to destroy the Ukrainian movement, even from the progressists among the Great Russian branch of the nation. The Great Russians, however freedom-loving and advanced in their opinions they may have been, thought little of the so-called nationality questions. They looked upon all these movements of small nationalities with an air of superior condescension, classing them rather as reactionary and belated and not worthy of the more advanced times. According to them, a nationality movement was bourgeois and out of touch with the socialist conceptions of modern society. Some of the Great Russians interpreted all national movements in the light of Russian experience, holding their imitators to be rapacious, tyrannical, narrow-minded, and bigoted. Hence little attention was paid to the claims of these tens of millions of their fellow-citizens who clung so despairingly to their ancient rights and liberties.

At last the day has arrived when these national claims can no longer be ignored or resisted. Mr. Kerensky, with the voice of a man who has behind him practically the whole nation, has declared the equality of brotherhood of the Ukrainian people in the great federation of future autonomous States of which Russia is to be composed. And by this declaration, he acknowledges fully the separate entity of the Ukrainians, the existence of real differences between them and the Great Russians, not only in the historical but also in the ethnographical and philological senses.

Anyone who has visited the Russian Ukrainian provinces, especially those of Poltava, Chernigov, and Kiev, after having visited central Russian provinces such as Moscow, Yaroslav, Kaluga, and others, can certainly not help being struck by the great differences in all outward signs of life. The types of the southern people, the houses of the peasantry, their costume, speech, and habits are so dissimilar to those he has seen in the north that even the least observant must notice the local national peculiarities. The traveller will at once remark that, whereas in the central parts of Russia there is some estrangement between man and nature, some reserve between the dwelling of man and its surroundings, in the Ukraine there is something of mutual understanding, of sympathy and deep-seated enjoyment. He will find a village in the Kaluga province rather desolate and bleak, no gardens to the houses, no flowers in the window-sills, and the windows themselves small and rarely opened, as if the inmates were afraid of the sun and air. In the Ukraine, on the contrary, there is hardly a village where the houses are not surrounded by trees and flowers, the windows looking gay and bright owing to the colours of their sills and shutters and their pots of flowers.

But these outward differences, which might depend only on climatic conditions, have a far deeper significance.

In the middle of last century, a celebrated Ukrainian, who was also a great Russian historian, Nikolai Kostomarov, wrote a most interesting and learned essay on the two Russian nationalities, showing the great differences that exist between the characters of the "Great" and the "Little" Russians. According to this acknowledged authority, there is in the Great Russian a greater sense of the State, of the interests of society as a whole than in the Little Russian who "is more individualistic and personal." "In the nature of the Southern Russian," says Kostomarov, "there is nothing of a violating force, nothing of a leveller; there is no politician, nothing of the cool calculator, of the determination to pursue one's purpose."

Love for personal freedom was the distinguishing feature in the character of the southern branch, and communalism the feature of the Great Russian tribe. The cardinal conception of the Southerners was that the tie between men should be founded by mutual consent and sundered on grounds of mutual disagreement. The Northerners held that once a tie was established, it should be permanent. They considered it the will of God, and therefore not liable to human criticism. In public institutions the former recognised only the spirit, the latter tried to give it substance. In politics, according to Kostomarov, the Southerners would only create voluntary communities bound by their needs and in no wise interfering with their immutable right of personal freedom. The Great Russians, on the contrary, aimed at a strong communal body on the basis of permanence and unification. The first-named reached federation, but could not realise it properly; the second attained unity and created a strong State. "The South-Russian tribe," says Kostomarov, "repeatedly showed itself incapable of a monarchical form of state. In the ancient days it was the dominating tribe in the land of Russia; but when the inevitable time arrived to perish or to unite forces, it had to yield the first place to the Great Russian tribe. In the latter, there is something colossal, creative; a spirit of the architectonic, a sense of unity; the domination of a practical sense which knows how to go through hard times; to choose the time for action, and to make use of favourable circumstances. This is lacking in our South-Russian tribe. Its love of unrestraint brought it either to a state of disintegration of communal ties, or to a whirlpool of motives which turned the historic life of the nation into a squirrel's wheel." Such are these two Russian tribes as represented in the past.

According to the same writer, the Great Russians are more materialistic, the Ukrainians more spiritual. The latter have greater poetic imagination. Their poetry is rich in beautiful images, in love of nature, in dreamy, melancholy contemplation. The South Russian poetry is inseparable from nature, which is represented as full of life and participating in man's happiness and distress. The grass, the trees, the birds, the beasts, the stars, morning and evening, spring and snow—all these breathe, think, feel in unison with man, and all resound in a charming voice of sympathy or hope or condemnation. The Great Russian poetry, on the other hand, is extremely poor in poetic images, and in its relation to nature, but is rich in depicting action and the struggle of the soul. The Great Russian being chiefly practical or materialistic, can rise to poetry only when he leaves the sphere of daily life. His poetry is therefore more in the domains of immensity or of simple play and amusement. A historical reminiscence becomes a fairy-tale, whereas the song of the Southerner produces in a poetic form the very reality. The feeling of love in Great Russian songs is rarely lifted above the materialistic side. On the contrary, in the songs of the Southerners it reaches the highest degree of spirituality, purity, nobility of motive and gracefulness of imagination. In the Great Russian songs a woman's beauty is very rarely raised above her material form: it is the form of the woman's body and her voice that charm and captivate. The South Russian woman, on the contrary, almost lacks bodily form—she is a spiritual creation. "It is her purity, her spirituality, that attract and captivate the poet.

In religion the same differences can be noticed between a nature disposed to contemplation, to union with nature, to a mystical conception of life, and a nature corresponding more to the material and external side of life. The Ukrainian, being a more spiritual and mystically-disposed character, is stronger in his religious feelings and not so liable to religious indifference as the Great Russian who, if educated, easily becomes atheistic.

There is also a great difference in the sects which are concerned more with formalities and rites on the Great Russian side and more with the spirit of the teaching among the Ukrainians. The religious toleration of the Ukrainian also contrasts very favourably with the spirit of intolerance prevailing among the Great Russians.

The Great Russians have a much higher conception of duty than the Ukrainians. Having deeper communal inclinations, they hold national as well as family ties in greater respect, though they may have little love for superiors or parents. The Ukrainian, on the other hand, being more inclined to personal freedom, has little respect for anything that tends to restrict him. He is therefore a very quarrelsome being as a member of a family, and not a staunch friend of a State where he does not possess full freedom.

Such, in brief outlines, according to Kostomarov, are the chief characteristics of the two great divisions of the Russian race.

It is not my intention to give a detailed account of the political relations between the two branches. The seniority of this or that branch, the origin of the Ukrainian language, whether the real Russians are in the south or in the centre, have occupied too much space in Russian literature to be reproduced here. Suffice it to say that, after becoming separated somewhere in the thirteenth century, the two branches united in the seventeenth century, and a treaty of union was signed by the Cossack hetman Bogdan Khmelnitsky in 1654. It was then that the name Little Russia was first officially mentioned and the word Ukraine came to be adopted. The people themselves prefer the latter designation, which had already been used in part of their territory during their Polish-Lithuanian connections. It means "the frontier province."

This act of union was a voluntary agreement with Russia, concluded purposely for the sake of protection against Polish invasions. It was, according to the act, merely a personal union of the Ukraine with Moscow under the Czar. The Ukraine reserved to itself complete autonomy; it could elect its own hetman, who was even entitled to carry on independent negotiations with foreign countries. It could have its own army. But no sooner was the treaty signed than the Moscow Government began a policy of centralisation and restriction. In spite of all protests and remonstrances of hetmans and other authorities, the Moscow Government went on relentlessly, abolishing all traces of autonomy. Peter the Great abolished the office of hetman, and Catharine II. destroyed the last remnant of autonomy by introducing the same serfdom of the peasantry as existed in the rest of Russia, and dispersing the "Zaporozh Sitch," which was the last home of Ukrainian liberty. Then followed restrictions on the language and on other manifestations of social life, till the Revolution of 1905 brought the first real relief.

It was in 1906, the first year of Russian constitutional life, that the question of Ukrainian autonomy was openly raised by the Ukrainians at meetings and in the Press. Till then the possibility of an autonomous, independent Ukraine in federation with Russia had only found clandestine expression in small and secret circles, first in the Society of the "United Slavs," which formed a group of the Decembrists in 1825, and then in the so-called "Brotherhood of Cyril and Methodius" in 1847. According to the scheme of this Brotherhood, the Ukrainian nation was to enter the federation as a member with equal rights. Each member must form a "separate republic," and these free republics were to elect periodically a head of the federation. The aim of the Brotherhood, however, was not merely political regeneration, but also the realisation of a higher ideal, "the extirpation of slavery and of the humiliation of the lower classes." Both attempts ended badly. The Societies were suppressed, and their members punished by death and penal servitude as in the case of the Decembrists, and by exile and other severe measures in the case of the Brotherhood, which consisted almost entirely of a few young students, and was of a purely academic character.

In 1906 the case was quite different. In June of that year, in the *Ukrainsky Vistnik*, a weekly paper issued in Kiev, Professor Hrushevsky, the eminent leader and fighter for Ukrainian regeneration, printed the article "Our Demands," in which the claim for a large share of autonomy, almost equal to complete independence, was voiced in no unmistakable manner. "True to the behests of the Ukrainian cause which puts forward the principle of federation as the basis of future political and national relations, which has been its unalterable aim since the days of the so-called Cyril and Methodian Brotherhood, we recognise the form of a federation as the most perfect way to combine the union of the State with the interests of a free and unimpeded development of national life. The territory which contains the greater part of the Ukrainian population must be separated, its administration put into the hands of a Ukrainian legislature elected on the basis of universal, equal, direct, and secret suffrage."

He ended his article by declaring that a Russian federation on the basis of free and autonomous nations "must be realised without delay." This desire, however, took more than ten years to materialise, and it is only now that, having lost all patience (which means very much with the Ukrainians) they have taken the matter into their own hands and proclaimed themselves autonomous, refusing to wait any longer for the initiative of the Russian Government. The first "honorary president" of the Ukrainian "Rada" (Assembly) has been elected—Professor Hrushevsky.

One may object to the manner and the time in which the Ukrainians have proclaimed their autonomy. They might have waited another few months till the meeting of the Constituent Assembly, when they could have reached an agreement with the Great Russian people concerning the frontiers of autonomous Ukraine. Even their historians and political leaders are far from unanimous as to which parts of the country may rightly be included in their boundaries. But there can be no doubt that the moral and economic effect of autonomy on the life of the people in Ukraine will be of enormous value. Having been deprived for so many decades, and even centuries, of a national language and national schools, the Ukrainians became almost an illiterate nation. The financial burdens of the Russian Empire fell most heavily on this part, which is most blessed with natural riches. "Under the old *régime*," wrote Hrushevsky in the article already quoted, "the Ukrainian country served as a big source of the State budget, but remained itself forsaken, and nothing was done to raise the social life, the economic position, the health, and the education of its people." And when one remembers that no more than two centuries, or even a century and a half ago, this same country was the most enlightened, the richest in schools, literature, and social life, one cannot help feeling that there is some excuse even for the impatience of the "Rada" now ruling in Kiev.

SEMEN RAPOPORT.

(Reprinted from the "The Contemporary Review" London, No. 621, September, 1917).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сїй рубрицї поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів.—Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дякоучителїв і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінятись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Інформуймо чужинців про Україну!

В нинїшнім числї „Свободи" містимо цікаву і поучаючу статю в анґлїйській мові п. з. „Ді Украінїен Квещен ін Рошія" (Українська справа в Росії). Сю статю написав п. Семен Рапопорт і помістив її в лондонськім місячнику (за вересень) „Ді Контемпорарі Ревю" (Сучасний огляд).

Кому лежить на серци українська справа, сей певно не викине сеї статї на сьміте, але дасть її до прочитаня якомунебудь знакомому Американцеви. Кождий читач „Свободи" має між Американцями якогось знакомого, а кождий Американець по прочитаню сеї статі зрозуміє, що Українцї є окремою славянською нацією і їм належить ся, як уже не цілковита независимість політична, то бодай повна самоуправа на заселених собою землях.

Сьвідомійші Українцї по наших кольонїях в Америці повинні подбати, щоби дотичну статю передрукували місцеві анґлїйські часописи. Окрім того треба постарати ся, щоби та статя найшла ся в руках визначнїйших Американців, бо тодї вони не будуть здвигати плечима на звук слова „Україна", „Українець"... По наших громадах є вже богато молодїжи, котра розуміє добре анґлїйську мову. Заінтересуймо згаданою анґлїйською статею ту нашу молодїж, а вона і сама з неї дещо навчить ся і поможе розповсюднити її між Американцями. Скажім лише знакомим Американцям, що дотична статя зістала надрукована в Лондонї (в Анґлії) і що її варто прочитати.

В слїдуючім числї „Свободи" ми надрукуємо сю статю в українськім перекладї.

Цензура на чужинецькі часописи.

Часописи, які виходять в Злучених Державах на чужій мові, будуть віддані під строгу цензуру. Почтовий департамент вже виготовив нову систему щодо часописий, після якої правдоподібно будеть ся лайсенсувати всі часописи. Виготовлено також плян цензури чужинецьких часописий. В кождій редакції чужинецької часописи буде цензор-доброволець, який буде цензурувати кожде число даної часописи.

Посилка різдвяних дарунків для жовнїрів кінчить ся 15. падолиста.

Головний почтмайстер, Борлесон, оповістив, що всї різдвяні посилки для жовнїрів на фронт кінчать ся 15. падолиста. Почтова оплата за такі посилки виносить 12 центів за фунт. На кождім пакунку має бути виразно написано: „Christmas Post".

Протестує проти посилки тютюну жовнїрам у Франції.

Др. Піс, президент товариства „Нон-Смокерс Протектів Ліг" в Ню Йорку, вислав до президента Вілсона лист, в якім в імени свого товариства запротестував проти посилки тютюну американським жовнїрам у Франції. Він радить, аби в тій справі Злучені Держави пійшли за приміром Німеччини і посилали своїм жовнїрам не тютюн, але сушені листки з капусти.

Дістрікт оф Коломбія сухий від 1. падолиста.

Дістрікт оф Коломбія (Д. К.) буде сухий, почавши від 1. падолиста 1917 року. Броварники роблять однак заходи, щоби ухвалений про проґібіцію закон повалити яко „неконституційний".

Суфражистки не хочуть аґітувати за „позичкою свободи".

Пані Г. Гевмейер з Ню Йорку, членкиця дорадчої ради Народної Жіночої Партії, на зборах женщин-суфражисток в Балтімор, Мд., взивала присутних, аби вони не приложили ані одного пальця в помочи для „позички свободи". Вона сама заявила, що не буде працювати в користь позички, мимо того, що була в жіночім комітеті, який аґітував за першою „позичкою свободи". „Я не маю охоти просити о гроші на боротьбу за демократію, коли нас, що домагаємо ся правдивої демократії, замикають в арешти за се" — говорила пані Гевмейер присутним. За сказані слова вона одержала від присутних гучні оплески.

Чоловік пійшов до війска, а жінка заняла його місце.

Джеймс Джонс урядник в громаді Бредлей Біч, Н. Дж., відійшов до війска, а його 19-лїтна жінка заняла його місце, беручи 20 долярів тижневої платнї, так як її чоловік.

Поповнив самовбийство зі страху перед військовою службою.

В місцевости Вілсон, Норт Каролайна, поповнив самовбийство молодий мущина, Леві Веб. Його кликано два рази до асентирунку. За першим разом увільнено його тимчасово від військової служби, а коли Веб одержав другий раз покликанє, тодї витягнув револьвер і пустив собі кулю в лоб.

Хитрий викрут жидка не вдав ся.

Військова комісія в Ню Йорку відкинула просьбу Абрагама Штромвасера в справі увільненя від війска. Штромвасер є люнатиком і з приводу того заявив, що боїть ся, аби коли підчас ясної ночи не зайшов до німецьких окопів.

Поєдинок між лікарем і сьвящеником.

Др. Тома Гюз, славний лікар в Русселвіл, Ала., і сьвященик тамошної методиської церкви, о. У. Терри, звели між собою кровавий поєдинок на револьвери. Лікар прострілив двома кулями легкі сьвященика і сей за кілька хвиль сконав. Сьвященик знова ранив тяжко лікаря кулею в твар, від чого також за кілька годин наступила смерть. Причина поєдинку не звісна. Сьвященик Терри оставив жінку і кількоро дітий, а лікар Гюз оставив також жінку і кілька дрібних дітий.

$100.000 кари за недодержане обітниці.

Нюйорський найвисший суд видав передвчера кінцевий вирок, що Вірджінії Ю. Майо, богатий купець з Ню Гейвен, Конн., має заплатити 100.000 долярів Вільгельмінї Маєр, яко винагороджене за недодержане обітниці і за знеславленє. Він обіцяв Вільгельмінї оженити ся з нею, а однак слова не додержав. Крім того суд довідав ся, що Майо є вже 12 літ жонатий.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Ґенеральний зелїзничий страйк в цілій Арґентині.

Ціла Арґентина стоїть перед лицем внутрішної катастрофи. Страйк перекинув ся на всі зелїзниці. В цілій Арґентинї не курсує ніодин поїзд.

Президент Арґентини правдоподібно уступить.

На пятницю (12. с. м.) назначено в цілій Арґентинї велику демонстрацію за дальшою невтральностию Арґентини. Сей день вибрано спеціяльно тому, що тодї кінчить ся перший рік урядованя президента Іраґоєна і того дня з причини лихого здоровля президент має уступити.

Лорієр хоче уступити зі становища провідника канадійських лїбералів.

Вілфрід Лорієр, славнозвісний посол канадійського парляменту, провідник лїбералів і опозиції проти примусової військової служби в Канадї, повідомив визначних лїберальних послів, що він задумав уступити зі становища голови лїберальної партії, провідником котрої був від 1887 року.

Страшна буря в Японії.

Минувшого понеділка (1. с. м.) понад Японію перейшла страшна буря. В самій лище столици (Токіо) 100.000 осіб остало без даху над головою, підчас коли 138 осіб згинуло, а 217 пропало. Число ранених виносить 168. Число повалених домів виносить 1.346. Телеґрафічне, телефонічне і зелізниче получене перерване. Шкоди виряджені в Токіо обчисляють на 3,000.000 долярів.

Крім того в деяких провінціях води рік вийшли з берегів і 20.000 мешканцям грозить страшна смерть. Такої катастрофи Японія не памятає вже від 50 лїт.

Пруський князь оскаржив німецького цїсаря.

Тайний суд в Потсдамі (недалеко Берлїна) зібрав ся, щоби рішити справу між пруським князем Фридрихом Леопольдом а цїсарем Вільгельмом і ґрафом Евленбурґом, пруським міністром двору. Князь Фридрих Леопольд вніс на них скаргу яко протест проти вкороченя його особистої свободи. — Вислід розправи не буде оповіщений публично.

ВСЯЧИНА.

Буддаїзм.

600 лїт перед Христом Ґавтама Будда почав голосити нову віру, яку нині визнає майже одна трета часть людства. Ся віра вкорінила ся головно в Азії: в Манджурії, Монґолії, Кореї, Тибеті, в Хінах, Японії і на островах при азійськім побережу. Мимо того, що буддаїзм зродив ся в Індіях, нині він там дуже слабий.

Риби ссуть молоко коров.

Цікаву новинку подають найновійші числа анґлїйських часописий з місцевости Спрінґвейл, Манітоба (Канада). Тамошні молочарі, які плекають корови і відсилають молоко до Вінніпеґу, завважили, що від якогось часу їх корови не дають досить молока і з кождим днем дають все меньше. Зразу фармери думали, що се волоцюги видоюють молоко і почали засїдати на злодіїв.

По якімось часї 11-лїтний синок одного фармера спостеріг, що коли корови зайшли в потік пити воду, то до них підпливали риби і, лапаючи ротом дійки коров, висисали молоко. Хлопець зараз розповів батькови про те, що бачив. Другого дня кілька старших фармерів наочно переконали ся, що дійсно риби висисають молоко коров.

Коли корови зайшли у воду, зараз довкола них збирало ся велике число риб, більших і меньших, які провадили між собою завзяту боротьбу, котра з них має ссати; більші риби звичайно проганяли меньших і самі добирали ся до коровячих дійок.

Тепер фармери внесли просьбу до правительства, аби оно дозволило зробити матню в потоці і виловити всю рибу, бо через риби фармери поносять велику шкоду.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

К. Б., Ембрідж, Па. — „Чого виєш, буйний вітре" буде поміщене; „Воскресла Україна" ні, бо заслабо зложене. — Рукописий не звертаєть ся.

Ф. Ч., Вореґан, Конн. — Адреса ґазети „Новый Міръ": 77 St. Marks Place, New York, N. Y.

СЛІВЦЕ МОГО ПРАЩАНЯ ДО ЧЛЕНІВ 85 ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА В ГЕЙЗЕЛТОН, ПА.

Дорогі Родимці! Нині, коли в Европі шалїє страшний ураґан, котрий пожер міліони наших братів, такесаме горе зближаєть ся і до нас тут за океаном. Приходить та хвиля, котра розлучить нас. Зьвіздистий прапор поведе нас в незнані нам сторони. Пійдемо у бій. За що? Се най осудить Всевишний.

Я на сім місци складаю Вам щиру подяку за довіре через час мого секретарства. Складаю найщирійшу подяку О. Шараваркови і Д. Капітулї за їх поміч, котрої вони мені ніколи не відмовили. А 85-му відділови желаю як найкрасшого успіху. Таксамо і Українському Народному Союзови. Всьому українському народови желаю бодрого духа. Чи ми повернемо, чи загинемо — дай Боже, щоб розніс ся громовий звук: Вільна і самостійна Україна воскресла!

Іван Шараварко.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Тов. Молодечий Клюб ім. Ів. Франка в Перт Амбой, Н. Дж. відограє представлене

НЕ КЛЕНИ

в понеділок, 8-го жовтня 1917 в гали І. Никодима, 752 Стейт стр., Перт Амбой.

ДІЄВІ ОСОБИ:
Стефан, старций господар .... п. В. Яричевський
Анна, його друга жінка .. п-на А. Сенько
Петро, син Анни .... п. В. Гиба
Марта, дочка Стефана .... п-на М. Маранська
Химка, сусідка .... п-на М. Петрів
Яцко, сусід .... п. Ф. Ґураль

Початок точно о годині 7.30 вечер.
Вступ від особи 25 цнт.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ ДО РАНА.

На се представлене запрошуєть ся всїх Українців і Українок з Перт Амбой і околиці до як найчисленнїйшої участи. Се представленє відбуде ся пораз перший в нашій парафії — КОМІТЕТ. 118

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ.

Сестрицтво „Любов", від. 37 У. Н. Союза в Елізабетпорт, Н. Дж.
— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, 6-го жовтня 1917 р. в гали Лютвіна, при Фронт і Савт Парк стр., Елізабетпорт, Н. Дж.

Початок точно о год. 7-ій вечером.

На тім бали будемо приймати до сестрицтва „Любов" і до У. Н. Союза за половину вступного. Просить ся всїх з Елізабет і з околиці прийти на сей баль та погуляти доволі. Музика доборова. За добру обслугу і забаву ручить

118 КОМІТЕТ.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ ГРЕКО-КАТОЛИКИ З ПРОВІДЕНС, Р. АЙ., І ОКОЛИЦІ!

Перше Торжествене Богослужене в гр.-кат. Церкві в Провіденс, Р. Ай., відправить ся дня 14. жовтня 1917 о годині 10. перед полуднем, тож приходіть численно і приведіть зі собою діти.

ЗА КОМІТЕТ ЦЕРКОВНИЙ:
118 Іван Шевчук.

ПЕРШИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ СЕЛЯНСЬКИЙ ЗЇЗД.

(28. мая — 2. червня).

Дня 28. мая розпочав ся перший всеукраїнський селянський зїзд. Зібрало ся коло півтора тисячі делеґатів від волостий (громад) всеї України. Відчинив зїзд голова української селянської спільки **Стасюк.** Перший день був присьвячений привитаням. Перше привитане було сказане від Центр. Ради проф. **Грушевським,** потім від Генерального Військового Комітету **Петлюрою** і инші.

Після привитаня була вибрана мандатна комісія і зїзд перервано до ранку 29. мая.

В 10-тій годині ранку 29-го робота зїзду розпочала ся знову.

Делеґація Центр. Ради до тимчасового уряду, в особі **Ковалевського** і **Одикця,** зложила справоздане перед зїздом про свою подорож і її наслідки. З приводу сих докладів розпочинають ся дебати, в яких приймали участь: **Бандура, Христюк, Степаненко** та инші. При тім виступали в дуже палкім тоні представники самостійників, але успіху не мали.

Дня 30. мая дебати в сїй справі продовжали ся. Підчас обговорюваня стало відомо, що військовий міністер Керенський узнав другий військовий зїзд „несвоевременним", що викликало на зїзді велике обурене, одначе президія зуміла заспокоїти зїзд, завізвавши його прислухати ся більше до голосу розуму, ніж серця. і не вносити занадто богато огню в дебати.

В той же день був відчитаний доклад **Ковалевського** в справі земельного питаня.

Дня 31. мая обговорюєть ся доклад Ковалевського; підчас обговорюваня трафив ся маленький інцидент: приїхав міський голова, п. **Бурчак,** і привитав зїзд. **Ковалевський** в імени зїзду подякував п. **Бурчакови** і просив повідомити міський комітет, що селянський зїзд робить йому заяву, щоби він погодив свою роботу в Києві з роботою Центр. Ради і Ради Селянських Депутатів, котрим довіряє вся Україна. Пан Бурчак обіцяє сю заяву переказати.

Вдруге дебати в справі земельній перериваються ся підчас позачергового докладу члена ґенерального комітету **Петлюри** про історію скликаня другого військового зїзду. Після докладу порішено післати телеґраму тимчасовому правительству і радам робітничих, салдатських і селянських депутатів в Петрограді: „Перший Всеукраїнський Селянський Зїзд, на якім є представлені 1000 волостий, обміркувавши телеґраму міністра Керенського про військовий український зїзд, уважає її яко заборону і приєднує свій голос до протесту Української Центральної Ради та жде відміни розпорядженя Керенського".

Дня 1. червня продовжались дебати з приводу докладу Ковалевського. Підчас тих дебат поза чергою привитали зїзд: учитель Шеремет в імени учителів, що сидять в окопах, і о. Погорілко від духовенства.

Нарешті резолюції в справі земельного питаня голосують ся і приймають ся одноголосно, після чого обміркуєть ся відношенє російських ґазет на Україні до українського руху і ухвалюють ся також резолюції з бажанем, щоби російська преса більше правдиво осьвітлювала український рух.

На вечірнім засіданю вислухано доклад **Пугача** „Про орґанізацію села і форми тої орґанізації", і після обговореня принято запропоновані докладчиком резолюції.

День 2. червня був присьвячений виборам до Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів і до Центр. Комітету Української Селянської Спілки. Але перед виборами голова Укр. Центр. Ради в позачерговій заяві повідомив, що уряд відмовив ся задоволити вимоги, поставлені Укр. Центр. Радою. „Маю надію, — говорив п. **Грушевський** — що ви скоро скінчите вибори Ради Селянських Депутатів і вкупі з Центр. Радою ваші представники порішать, що робити далї".

Вибрано до Укр. Центр. Ради Селянських Депутатів.

Після виборів **Пугач** вносить пропозицію, аби 1) 15 членів Центр. Комітету Селянської Спілки увійшли повноправними членами до Укр. Ради Селянських Депутатів, 2) аби сї члени Ради Селянських Депутатів увійшли в склад Укр Центр. Ради. Обидві пропозиції примають ся.

Після сього зїзд обговорює справу народної осьвіти на Україні, і після урочистого співу „Заповіту", в 4½ годині вечер зїзд скінчив свою роботу.

ТИМЧАСОВИЙ СКЛАД РАДИ СЕЛЯНСЬКИХ ДЕПУТАТІВ

вибраний на Всеукраїнськім Селянськім Зїзді 28. мая — 2. червня.

На засіданю Всеукраїнського Селянського Зїзду, що відбував ся від 28. мая до 2. червня 1917 р., була вибрана Тимчасова Рада Селянських Депутатів. Члени тої Ради повинні бути перевибрані на місцях повітовими зїздами. Українська Центральна Рада узнала потрібним включити Раду Селянських Депутатів в свій склад. Тимчасовий склад Ради Селянських Депутатів ось-який:

ПОЛТАВЩИНА.

Повіти: Гадячський: Слюсаренко Микола, Опіпко Борис.
Лохвицький: Гармаш Евтихій, Павленко Павло.
Прилуцький: Майстренко Павло, Бука Кіндрат.
Зіньківський: Жуків Леонід.
Константиноградський: Сотник Павло, Багрій Карпо.
Кобеляцький: Кіяниця Максим, Немудрий Василь.
Пирятинський: Шапаренко Андрій, Кривоший Федір.
Кременчуцький: Михайленко Павло, Бондаренко Семен.
Переяславський: Одинець Сергій, Артюх Андрій.
Золотоноський: Семенята Тимофій, Марченко Максим.
Миргородський: Куличенко Яків, Турбаба Василь.
Роменський: Бойко Платон, Манько Демид.
Лубенський: Шолудько Ларіон, Моренець Іван.
Хорольський: Величко Методій, Романенко Хома.
Полтавський: Мудряк Андрій, Тимофієнко Олександер.

КИЇВЩИНА.

Повіти: Бердичівський: Осипчук Митрофан, Черешнюк Михайло.
Васильківський: Невгад Іван, Федина Овсій.
Звенигородський: Пономаренко Федір, Осипів Михайло.
Канівський: Балла Михайло, Соболів Кузьма.
Київський: Яременко Нечипір, Німченко Іван.
Черкаський: Швець Федір, Білик Микола.
Чигринський: Панченко Логвин, Рудченко Ларіон.
Радомисльський: Діденко Іван, Проява Опанас.
Сквирський: Гнатовський Юхим, Гайдук Артим.
Таращанський: Коваленко Макар, Кладницький Василь.
Липовецький: Химерик Василь, Ковган Ананія.
Уманський: Ільченко Олександер, Матвієнко Іван.

ВОЛИНЬ.

Повіти: Ровенський: Черановський Мартіян, Вашай Антін.
Староконстантинівський: Герасимчук Іван, Ст. юк Аврам.
Кременецький: Галькер Лука, Рудий Федір.
Житомирський: Марценюк Трохим, Буланчук Денис.
Новоградвол.: Бабич Борис, Бобенко Іван.
Заславський: Кондратюк Максим, Захарчук Кіндрат.
Острожський: Терещук Матвій, Баніта Григорій.
Овруцький: Масовець Іван, Мовчанюк Каленик.

ЧЕРНИГІВЩИНА.

Повіти: Конотопський: Осадчий Тихон, Довгий Іван.
Остерський: Сагайдак Степан, Ковалів Іван.
Борзенський: Журик Микола, Копитець Федір.
Козелецький: Лященко Федір, Сергієнко Григорій.
Ніженський: Помазан Василь, Макаренко Кузьма.
Глухівський: Коломиєць Олександер, Носилевський Іван.
Сосницький: Брусило Осип, Велигодський Петро.
Стародубський: Федорушко Петро.

ПОДІЛЄ.

Повіти: Винницький: Мачушенко Володимир, Рижій Іван.
Літинський: Ощановський Василь, Лісовий Прокіп.
Проскурівський: Швед Василь, Місевич Константин.
Ушицький: Рудик Роман.
Гайсинський: Миколайчук Іван, Шеремета Іван.
Камянецький: Блонський, Волощук Адріян.
Балтський: Рогозинський Григорій, Гончарук Григорій.
Ямпольський: Косацький Іван, Ґарачук Григорій.
Брацлавський: Боб Іван, Павличенко Тимофій.
Могилівський: Ковалів Володимир, Пустовой.

ХЕРСОНЩИНА.

Повіти: Єлисаветгр.: Згрівець Тимофтій, Маншичев Пантелим.
Ананївський: Чебодар Микита, Прохоренко Іван.
Херсонський: Мурдян Дмитро, Високький Зиновій.
Олександр.: Пальковський Тимофій, Гріщенко Маркіян.

ХАРКІВЩИНА.

Повіти: Лебединський: Сивоконь, Бурлюк.
Сумський: Курасов Михайло, Яценко Максим.
Зміївський: Мастро Іван, Циба Іван.
Купянський: Белебха, Зіновей.
Валківський: Вдовиченко Олексій, Котляр.
Ізюмський: Савленко, Масній.
Богодухівський: Буцький Яків, Хвиленко Захарій.
Харківський: Довгорученко.

КАТЕРИНОСЛАВЩИНА.

Повіти: Олександрійськ.: Черниця Лаврентій, Шаровський Василь.
Славяносербськ.: Шепелев Василь.
Катеринославський: Бондаренко Д.
Новомосковський: Боронець.

БЕСАРАБІЯ.

Повіт Акерманський: Богацький Пантел.

ТАВРІЯ.

Повіт Бердянський: Гавриленко Юхим.

ДОНЩИНА.

Повіт Таганрогськ.: Бондаренко Іван.

ЧЛЕНИ ЦЕТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ.

З Києва:

Ковалевський Микола У. П. С.-Р.
Христюк Павло У. П. С.-Р.
Степаненко Аркадій У. П. С.-Р.
Пугач Ісак У. П. С.-Р.
Винниченко Володим. У. П. С.-Д. Р. П.
Стасюк Микола Соціялїст.
Мартос Борис У. С. Д. Р. П.

З губерній:

Чернигівщина—Осадчий Тихон У. Н. С.
Полтавщина—Левицький Андр. У.С.Д.Р.П.
Київщина—Діденко Іван У. П. С.-Р.
Харківщина—Заливчий Андрій У. П. С.-Р.
Поділе—Матюшенко Володим. У. П. С.-Р.
Волинь—Бабич Борис У. С.-Д. Р. П.
Херсонщина—Високький Зин. У.С.Д.Р.П.
Катеринославщина—Гаркуша Макар Безп.

(„Вісти з Української Центральної Ради", ч. 9).

Глупота і нахабність польських редакторів.

В часї теперішної всесьвітної війни мали ми нагоду читати много разів в польсько-американській пресї про нахабність Поляків супроти українського народу. Про се сьвідчать: справоздания з польських віч, поклики і ріжні статї. Так приміром проф. Т. Семірадзкі від початку війни аж до російської революції додавав у своїх статях духа польським леґіонам до походу на „ґруд" Київ; пяніст Падеревскі, після звичаю епископа В. Бандурского зі Львова, будував в пресї Польщу „од моржа до моржа"; инший знов аґітував за влученєм східної части Галичини з „ґродем" Львовом до будучої Польщі; а ще инший віддав би був усе, щоби „центрум культури польскєй", Львів, дістати в польські пазурі.

Подібних доказів польської нахабности можна вичитати в польській пресї дуже богато. Шкода, що українська преса в Америці, кромі „Свободи", на все те мовчить, наче би солідаризувала ся з тими польськими нахабниками.

Що глупота і нахабність Поляків, а спеціяльно деяких польських редакторів, переходить всякі можливі границї, про се нема найменьшого сумніву. Як звісно, у Злучених Державах перебуває під сю пору польсько-французька рекрутаційна комісія, котра недавно тому прибула з Франції, в цїли вербованя польських добровольців до „польської армії", яка на случай створеня мала би боротись у Франції проти Німеччини. Ся рекрутаційна комісія в своїй поїздці по польських кольоніях в Америці має загостити також і до Дітройт, Міш., в день 30. вересня б. р. З сеї нагоди дітройтська польська часопись „Рекорд Цодзєнни" (ч. 277, з 28. вересня б. р.) помістила передовицю п. з. „Гей! Польські жовніри станують перед нами!" Згадана висше стаття є для нас цікава тим, що находимо в нїй ось-таке речене, якого текст наводжу в перекладї: „Польща встає від моря до моря! До боротьби, хто живий! На Німеччину! Видерти нашим ворогам вітчину, рідний лан, Варту, Німан, Дніпро і Буг!"

Справдї, коли читаєть ся такі польські поклики, як: „видерти нашим ворогам... Дніпро і Буг", то така польська базґранина мимоволї побуджує кождого Українця до сьміху. З таких покликів сьміють ся навіть деякі польські редактори від инших польських ґазет. Певно, що ніякий инший польський редактор, кромі п. Вуші від „Рекорду Цодзєнного", не здобув би ся на такий абсурд. Бо якжеж сьвідома людина може нинї писати в ґазетї, щоби „видерти" Німеччинї Дніпро, коли кождий, хто бодай трошки інтересуєть ся воєнними операціями, знає дуже добре, що ріка Дніпро ще не була і доси не є в руках Німеччини, а лише в руках Росії, і не є в Польщі, лише на Україні. А годі припускати, щоби „польська армія" розпочала похід з Франції на Росію, в цїли відобраня тїй останній ріки Дніпра, бо звісно, що Франція є союзницею Росії, о чім повинен памятати також редактор Вуша і не писати подібних нісенїтниць.

А може п. Вуша думає „видерти" Дніпро „Українській Центральній Радї" в Києві?... Чим п. Вуша докаже повставанє Польщі „од моржа од моржа" в теперішних часах? Чи п. Вуша має силу і спосіб взяти Дніпро для Польщі від „Укр. Центр. Ради", яко першого українського правительства в Києві?

Панове Вуші й инші панове від „Рекорду Цодзєнного"! Не машируйте на Дніпро, бо Ви за слабі разом з Вашою „армією", а й дорога до Дніпра є так Вам далека, як сонце від землї! Український нарід знає про Вашу кроваву історію... Український нарід, і в Америці і в Австрії і в Росії, не має нїчого проти Вашої Польщі **в її етноґрафічних границях, але весь український нарід торжественно протестує проти прилученя якоїнебудь частини української землї до Вашої будучої Польщі, і бороти ся буде проти сего насильства всїми силами.** Вам, панове Поляки, коли прийдеть ся мріяти про Польщу „од моржа до моржа", з „ґродем" Львовом або Києвом і з Дніпром, то пригадайте собі кроваві лекції українського гетьмана Б. Хмельницького, а ми певні, що Ви сейчас перестанете мріяти про свої пляни і нахабність супроти українського народу.

Дітройт, Міш., 29. вересня 1917.

Андрій Блащук.

Читайте „Свободу" і приєднуйте їй нових передплатників!

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

40.

Сегорічна конвенція має переглянути статут У. Н. Союза. Деякі параґрафи будуть знесені, а на їх місце прийдуть нові, котрі мають нам, членам, принести хосен і вдоволенє на будучий час.

Я годжу ся на тоє, щоби члени У. Н. Союза, котрі мають жінки чи тут в Америці чи в старім краю, діставали по смерти своєї жінки з фонду посмертного 40 процент від тої суми, на яку дотичний член був обезпечений, бо так є в других орґанізаціях і задлятого много наших людий стоять у других орґанізаціях, бо за одні гроші чоловік і жінка є обезпечені. Коли той проєкт, котрий я подаю, увійде в житє, то будьмо певні, що много наших людий поверне зпід чужої стріхи під свою рідну стріху враз з цілою своєю родиною — під золотоверху стріху Неньки України

По скінченю війни дуже много членів У. Н. Союза поверне до старого краю. В такім случаю, без огляду на те, чи хто стояв в орґанізації довше чи коротше, У. Н. Союз має кождому членови вернути три части з його посмертного фонду, а одна четверта часть має зістати в головній касі. З инших фондів не мають ся звертати нічого, бо ті фонди є призначені на инші цїли. Котрий член має намір вертати до старого краю, повинен завідомити до 30 днів наперед, заки відїде до краю, щоби У. Н. Союз міг до 30 днів йому видати ті гроші, котрі йому будуть належні — ті три части з його фонду посмертного. Богато наших братів-членів стоять довгі літа в У. Н. Союзі і платять, а може, як прийдеть ся їхати до старого краю, то неодин не буде мати цента, а так, як дістане з Союза три части зі свого фонду посмертного, то буде мати з чим до старого краю дістати ся. А як би нічого жаден член не дістав, то для него була би кривда. Отож прошу, Братя Делеґати, мій проєкт поперти конечно, бо то для нас, членів, буде велика користь.

Дай Боже, щоби теперішна конвенція випала як найлїпше для нас, членів У. Н. Союза, і щоби на будучий час наша орґанізація в двоє побільшила ся.

Роман Шевчук,
член 5 відділу У. Н. Союза.

41.

Дуже цікава річ є сегорічна конвенція, на котрій зайдуть дуже важні справи, які треба конечно обговорити, щоби з того всього була якась користь для нашої дорогої орґанізації.

1. Я пропоную, щоби конвенція відбувала ся що чотири роки в тій місцевости, де є осередок нашої орґанізації.

2. Щоби всі відділи вибирали на делеґатів людий здібних, котрі на тій справі добре розуміють ся і знають, чого наша орґанізація потребує до своєї дальшої будови.

3. Пропоную, щоби головні урядники не надавали нікому уряду конвенційного, тільки щоби уряд конвенційний настановляли самі делеґати, через загальне голосоване.

4. Щоби відділи У. Н. Союза не платили за суспендованого члена.

5. Щоби подорожні кошти і дієти делеґатів були виплачувані з каси У. Н. Союза, бо не в одній братській касі є заледви кількадесять долярів і за ті гроші не може делеґат їхати на конвенцію, а він якраз міг би богато помогти на конвенції. На то ми складаємо до головної каси велику суму гроший, щоби ми могли за три роки на конвенції що ліпшого урадити.

6. Кождий делеґат повинен на конвенції забирати свобідно голос і не треба накладати на нікого ніяких кар, бо конвенція не є старокраєве віче, на котрім за вільне слово кари на чоловіка накладають.

7. Женщини щоби асекурували ся аж до 1000 долярів. Женщинам, котрих мужі належать до У. Н. Союза, не потреба висилати часописи.

8. Дітя повинно ся приймати до М. У. Н. Союза від одного року житя, без ріжниці, чи родичі належать до У. Н. Союза, чи ні. Тим придбалоб ся велике число членів до М. У. Н. Союза.

9. Головні урядники У. Н. Союза щоби не побирали дієти на ніяких засіданях, ані на конвенціях, бо вони побирають місячну платню.

10. Я годжу ся з відділом 33-тим, котрий подав в проєкті, щоби член міг побирати якусь суму за житя. Коли член записуєть ся на 500 чи на 1000 долярів, а йому умре жінка, то він і його діти повинні дістати з тих гроший запомогу. Се було би дуже добре для фамілії і не одним дітям зтерло би ся сльозу. Зате члени трималиб ся нашої орґанізації і не шукали би захисту по чужих і нам ворожих орґанізаціях.

Тих кілька проєктів даю під розвагу п. Делеґатам. Щоби та конвенція принесла хосен для нашої орґанізації і дай Боже, щоби та конвенція відбула ся як найкориснійше і щоби наша орґанізація ішла постепенно в гору в членах і відділах і щоби запанував в нашій орґанізації лад і порядок раз на все.

Теодор Кухар,
делеґат 379 відділу У. Н. С.

42.

Високоповажані Делеґати! Прошу взяти під розвагу ті проєкти, що я тут подаю.

Треба нам знати, що надходить для нас всіх час важний, де треба буде спільно брати ся до праці і то так щиро, щоби з того був видимий хосен і для членів У. Н. Союза і для цілого українського загалу по обох боках океану. Робім так, любі Братя, щоби вся наша робота вийшла на користь нашої орґанізації і щоби можна задоволити наш загал, аби по укінченю конвенції настала в нас тишина і згода. Зробім то, що є конечно потрібне, так, щоби не поправляти статута засіди, бо вже минає 25 літ від часу основаня нашої орґанізації, а ми за такі довгі літа все ще не готові...

Панове Делеґати! Коли вже зибє одгина часу для нас, то ми тримаймо ся всі разом і ідім спільно до одної мети. Нехай між нами не буде инших партій, окрім партії Союзової, нехай між нами не буде таких, котрі на конвенції мали би на оці якісь особисті інтереси, а не добро загальне.

1. Пропоную, щоби змінити § 24, щоби дієти і подорож делеґатів платити з каси У. Н. Союза, або наложити який розмет місячно на членів, то за кілька років можна зложити певний фонд, з котрого буде покривати ся кошти делеґатів. Коли самі відділи будуть оплачувати видатки своїх делеґатів, то буде завсіґди дуже богато заколоту і непорозумінь, а з того вийде шкода для орґанізації.

2. Мусимо добре зауважати, що каса У. Н. Союза має великі видатки адміністраційні, тож головні урядники, котрі побирають сталу платню, не повинні брати другої платні зразі засіданя або конвенції, тільки зворот коштів подорожи.

3. Мусимо памятати на тоє, що підвладні відділи поносять великі страти на тих членах, котрі є суспендовані, бо нераз трафляєть ся, що член зістає довжний за три місяці до братської каси і тих гроший відділ ніколи більше не дістане, але він мусить гроші за того члена до головної каси заплатити, а се є попросту руїною для деяких відділів.

4. Коли хтонебудь з нас схоче записати нового члена до У. Н. Союза і скаже йому, що він отримає повне посмертне аж по 12 місяцях, то такий чоловік не думає за У. Н. Союз, і йде собі до якоїсь иншої орґанізації, котра йому дає більші користи. Над сею справою ми мусимо подумати і зробити так, аби було ліпше ніж доси.

5. Старайте ся, Панове Делеґати і Урядники, щоби можна було прийти до порозуміня і згоди між нашим українським загалом. Добре би було, щоби тут в Америці була одна українська орґанізація, а не в кождім стейті по кілька... З якої властиво причини один і тойсамий український нарід має ділити ся на кілька партій? Старамо ся злучити всі разом і всі разом добиваймо ся для себе ліпшої долі.

Добре би було також мати свої школи тут в Америці, так як мають другі народности.

Йосиф Катулька,
делеґат 48 відділу У. Н. С.

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".